

Strategi 2026–2031:

Arkitektur former Norge

Introduksjon

Norske arkitekters landsforbund (NAL) er arkitektfagets tydeligste stemme i Norge. Organisasjonen samler høy faglig kompetanse, sterke fagmiljøer og et landsdekkende nettverk av lokalforeninger med stor kompetanse og engasjement for kvalitet i våre bygde omgivelser.

For tiden står både arkitektstanden og samfunnet i store endringer. Byggeaktiviteten er lav, konkurransen er hardere og rammevilkårene mer krevende. Nye teknologier, arbeidsformer og anskaffelsesprosesser utfordrer også arkitektens rolle og ansvar.

Når presset øker, utfordres ikke bare økonomien i bransjen, men også faglig kvalitet, kollegialitet og muligheten til å utvikle gode steder for mennesker og samfunn.

NAL skal være en tydelig og samlende organisasjon i denne utviklingen. Gjennom politisk påvirkning, fagutvikling, møteplasser og et sterkere samarbeid i hele landet skal vi styrke arkitekten og arkitekturens betydning i samfunnsutviklingen.

Vår organisasjon bygger på 14 autonome lokalforeninger med ulike forutsetninger og ressurser. Et nært samarbeid mellom lokalforeningene, landsstyret og sekretariatet er avgjørende for å være relevant og synlig i hele landet.

Hvordan strategien skal brukes

Strategien skal gi retning for NAL sitt arbeid i perioden 2026–2031. Den skal være et felles utgangspunkt for landsstyret, sekretariatet og lokalforeningene, og ligge til grunn for de årlige handlingsplanene. Strategien beskriver ikke alle aktiviteter, men peker ut de viktigste målene som skal samle organisasjonen og gi retning for arbeidet nasjonalt og lokalt.

Formål og visjon

Formål

NAL er en fagideell medlemsorganisasjon som arbeider for arkitektenes rammevilkår og synliggjør arkitektur som verdiskaper i samfunnet.

Visjon

Et sterkt faglig fellesskap for et bedre bygget samfunn

Tre strategiske mål

1. Styrke arkitektens posisjon og gjennomslagskraft

Vi skal arbeide for tydeligere rammer, sterkere kompetanse og bedre vilkår for arkitekter.

2. Løfte arkitekturens betydning i samfunnet

Vi skal synliggjøre arkitekturens samfunnskritiske betydning, og vise hvordan arkitektur bidrar til vakker og rettferdig, klimavennlig og naturbasert stedsutvikling.

3. Bygge en sterk og samlende organisasjon

Vi skal være en relevant, tydelig og landsdekkende organisasjon som samler arkitektstanden.

1. Styrke arkitektens posisjon og gjennomslagskraft

Samfunnet trenger arkitektkompetanse for å sikre kvalitet i bygde omgivelser. I dag er arkitektens rolle, ansvar og kompetanse for svakt definert og beskyttet. Press fra tilstøtende fag, endrede prosesser og manglende profesjonsregulering har svekket arkitektens posisjon. Høy ledighet og svake etableringsmuligheter utfordrer både profesjonens utvikling og dens samfunnsbidrag.

Mål 1.1 Regulering av arkitektyrket

Derfor skal vi:

- Arbeide for tittelbeskyttelse, profesjonsregulering og ansvarsområder
- Forankre arkitektens kompetanse, ansvar og samfunnsrolle
- arbeide for bedre sammenheng mellom utdanning, praksis og ansvar

Mål 1.2 Sterkere krav til arkitektkompetanse i komplekse saker

Derfor skal vi:

- arbeide for krav om arkitektkompetanse på masternivå i plan- og byggesaker, innenfor dagens regelverk, særlig tiltaksklasse 2 eller tilsvarende fremtidige ordninger
- samarbeide med relevante myndigheter om kompetanse, ansvar og kvalitet i plan- og byggesaker

Mål 1.3 Styrke kompetanse og etterutdanning

Derfor skal vi:

- Utvikle, legge til rette for og samarbeide med andre aktører om kurs og etterutdanning som styrker arkitektenes ansvar i praksis.

Mål 1.4 Støtte nyutdannede og arbeidsledige arkitekter

Derfor skal vi:

- tilby kompetansetiltak og faglige verktøy for arkitekter i etableringsfasen
- videreutvikle mentorordninger og faglige nettverk
- bidra til bedre overganger mellom utdanning, praksis og arbeidsliv

2. Løfte arkitekturens betydning i samfunnet

Arkitektur former steder, hverdagsliv og samfunn.

Dagens anskaffelsesformer og markedsstrukturer svekker ofte arkitektonisk kvalitet og begrenser mulighetene særlig for små og mellomstore kontorer.

Arkitektforbundet skal arbeide for rammevilkår som fremmer kvalitet, kompetanse og rettferdig konkurranse i hele landet. Vi skal også styrke forståelsen for arkitekturens verdi hos myndigheter, kommuner, byggenæringen og allmennheten. Arbeidet skal skje både nasjonalt og lokalt, i samarbeid med lokalforeningene.

Mål 2.1 Styrke arkitektur som verktøy i samfunnsutviklingen

Derfor skal vi:

- arbeide for at arkitektur anerkjennes som samfunnskritisk funksjon
- arbeide for et nasjonalt fond for arkitekturutvikling
- samle og formidle statistikk, kunnskap og analyser om arkitektbransjen og arkitekturens samfunnsverdi
- samarbeide med næringsliv, myndigheter, utdanningsinstitusjoner, bransjeorganisasjoner og andre relevante aktører der felles innsats gir større gjennomslag for arkitekturfagets rolle

Mål 2.2 Synliggjøre arkitekturens verdi i samfunnet

Derfor skal vi:

- styrke det politiske påvirkningsarbeidet overfor Storting, departementer og politiske organer
- være en tydelig stemme i offentligheten om arkitektur, planlegging og bygde omgivelser
- styrke NALs politiske gjennomslag gjennom høringsarbeid, myndighetsdialog, alliansebygging, uttalelser og mediearbeid
- støtte lokalforeningene i å løfte regionale og lokale arkitektursaker
- videreutvikle Arkitektur som en ledende målrettet plattform for arkitekturkritikk, formidling og fagdebatt i forlengelse av denne

Mål 2.3 Styrke arkitekturkompetansen i offentlig sektor

Derfor skal vi:

- stimulere til økt interesse for offentlige stillinger blant arkitekter
- arbeide for at flere kommuner, fylker og offentlige virksomheter ansetter arkitekter
- Utvikle kompetansetiltak rettet særlig mot kommuner og andre offentlige aktører som arbeider med planlegging, byggesaker og stedsutvikling

Mål 2.4 Bedre anskaffelser og konkurranser

Derfor skal vi:

- styrke arkitektfaglig bestillerkompetanse i offentlig og privat sektor
- fremme anskaffelser som vektlegger arkitektonisk kvalitet og fagkompetanse, og bedre kvalitetsvurderinger i anbud
- arbeide for å redusere krav som hindrer små og lokale kontorer i å delta i konkurranser og anbud

- arbeide for flere arkitekt- og plankonkurranser og videreutvikle NALs rolle som faglig sterk og uavhengig tilrettelegger for arkitektkonkurranser

3. Bygge en sterk og samlende organisasjon

Arkitektforbundet skal være en tydelig, relevant og handlingsorientert organisasjon for medlemmene og samfunnet.

Organisasjonen skal styrke samarbeidet internt og utvikle et tettere samspill mellom lokalforeningene, landsstyret og sekretariatet, og ha et tydelig og fremtidsrettet samarbeid med andre arkitektorganisasjoner og relevante aktører i byggenæringen.

Mål 3.1 Tydelig kommunikasjon

Derfor skal vi:

- utvikle tydelige og målbare strategiske prioriteringer
- utarbeide årlige handlingsplaner med klare prioriteringer og ansvar
- ha en tydelig kommunikasjonsstrategi som bidrar til åpenhet, engasjement og mobilisering
- Arbeide strategisk med medlemsrekruttering
- være aktivt og synlig til stede i relevante kanaler og arenaer

Mål 3.2 Styrke NAL som landsdekkende organisasjon

Derfor skal vi:

- tydeliggjøre roller og forventninger mellom lokalforeningene, landsstyret og sekretariatet
- sikre sunn økonomi i forbundet sentralt og for lokalforeningene.
- utvikle relevante kurs, arrangementer og møteplasser som styrker medlemmenes faglige fellesskap på tvers av landet, i samarbeid med lokalforeningene.
- bruke lokalforeningene som viktige regionale samarbeidspartnere i politisk arbeid

Mål 3.3 Styrke samarbeid i arkitektbransjen

Derfor skal vi:

- tydeliggjøre roller og ansvarsområder mellom arkitektorganisasjonene
- styrke koordineringen i saker der felles innsats gir større gjennomslag
- vurdere modeller for tettere organisatorisk samarbeid, inkludert muligheten for en nasjonal paraplyorganisasjon

Oppfølging og evaluering

Sekretariatet skal hvert år utarbeide en handlingsplan for hvordan strategien skal følges opp. Handlingsplanen skal være konkret, målbar og rapporterbar. Handlingsplanen skal godkjennes av landsstyret.

Det skal gjennomføres en årlig evaluering av arbeidet som er gjort. Handlingsplan og evaluering legges fram på representantskapsmøtet og deles med medlemmene.

Om strategiarbeidet

Arbeidet med strategien startet høsten 2025 og ble utviklet våren 2026 av en arbeidsgruppe fra NAL-sekretariatet bestående av Peter Ranås (fung. generalsekretær), Daniel Lund Godbolt (fagrådgiver) og Sindre Moen (fagrådgiver), i samarbeid med OAF-leder Karsten Lunde.

Strategien er utviklet med innspill fra lokalforeningene, landsstyret, NAL Student og en ekstern innspillsgruppe bestående av Tone Sørli, Sivert Hegdahl (NOTA), Ellen Ledsten (OAF) og Carl Fredrik Lutken Shetelig (TAF).

Som grunnlag for arbeidet ble det gjennomført en situasjonsanalyse (SWOT) som følger strategien som vedlegg.